

ვალშიც ამგვარსაცე დაცვის მოელიან
იმ პრესისაგან, რომელსაც სულს უდ-
გაშს ეპისკოპოზ მესროპის, ჰასან-
ჯალილოვის და მათი კომპანიის სუ-
ლის კვეთება და მისწრაფება.

ამხაირად გასაკეირეველი და სა-
კითხავია ის თუ რესეტის ღი-
ბერალური პრესა რამ ააღელვა. ნეტა
რაოდ მხოლოდ დღეს ამოილო ხმა
რესეტის მოლიბერალე პრესამ ჩვენი
დემოკრატიული ნაწილის დასაცავად?
ჩვენი ხალხი ხომ გარტო დღეს არაა
ამ უბედურებაში, ჩვენი ხალხი ხომ
აგრე ას წელიწადზე მეტია რესეტის
გამგებლობის ქვეშა და რაოდ დღეს
იგრძნებს მაინც და მაინც ამ ხალხის
ტკივილები? რატომ მაშინ არ თლიმა-
ოთის ხმა როგორ მართოთ ისტ ჩამო-

լուս օօ, հոռցա յարտպայլ շրմ ոստի-
արտզես տացուս ժոհուտաճո շոյլըքեր, տ
ան հարոմ դղյէս, ամ շեամարտոլոնծն հո-
վինաձմթյց արացյրև լութարոյութեր. տ
ան հարոմ մաշնօն ան ամեցդրճո հոյլը-
տուս սահուցալոյցնա, հոռցա հցընս յըլու-
սուս մոյլսկըս ոցուտմարտզելոնծն, հո-
մելուց հցենի սայլյոնյօնիտ ոյու գան-
թըյուցիւլո, ան հարոմ դղյէսաւ ան
ուցաս ամ մոռվիշնց յրուս սատուցես
— սարվիշնոյութերոյ— ցրմենծնաս լա ան
օծուցուս ամ շոյլըքուս օլուսգցնալո? մը
ներա հա գայզետա հոյլըտուս մոլութե-
հալլց პրեսամ օմուտցուս, հոմ յարտզել
յրէս մուսցրմուս սամշալլցնա յշութիւ-
հոյլու-յյոննոմոյրո ոցուտմոյմելյօնի-
սա, ներա հարոմ դղյէմծն լա դղյ-
սաւ նեմս ան օմալոլցնս, հոմ ցո-
սաւ չըն արւ օման ելու ան
ջայենս սայսարտզելուս մոյթ-
ինցուս լա ան դայիշյըմաւուս ոց սեցա
լա սեցա ցարմուսախլըթյլուտա թուրուս?
հալա դղյէս կիշունս հցենօն ხալնօնս մը-
մառչյընյոննանց լա հարոմ մաշնօն ան

სარჩელებოდა ჩვენს ხალხს, როცა იგი
რუსეთის უკიდურეს მემარტენინებთან
ერთად დემოკრატიულ ორგანიზაციას
მოითხოვდა. რატომ ასეთი ერთსულო-
ვანი ჰანგი და წინააღმდეგი მოქმედე-
ბა და პროტესტი არ გამოუცხადა იმ
პოლიტიკური რეაქციის წინააღმდეგ,
რომელმაც მთელ ერს მემარტენიო-
ბისთვის ნაცარ-ტურა აადინა?! რა-
ტომ მაშინ არ აფრინეს კორესპონ-
დენტები ჩვენი ქვეყნის მდგომარეო-
ბის გამოსარევევად და ჩვენი ხალხის
ინტერესის დასაცავად?! მე მოგხსე-
ნებთ მოძრაობის ხანაზე, მოკიდებული
1904—1908 წლამდე. რა შეგვ-
ძინა თავისი გამოსარჩელებით და
დახმარებით რუსეთის საზოგადოების
ლიბერალურმა ნაწილმა და პრესამ
იმის მაგივრად, რაც ჩვენმა იდეიუ-
რად მოშავდებულმა ინტელიგენტურმა
ხალგაზრდობამ შესწირა რუსეთის
თავისუფლებას? ჩვენი ხალგაზრდობის
განა ცოტა სისხლი და ძვალია რუსე-
თის კიხეებში და ციმბირის შიკრუე-
ბულ ადგილებში? განა ყველა ესენი არ
იძრძოდნენ რუსეთის თავისუფლებისა-
თვის? რა გავვიკეთა სამაგიერო რუსე-
თის მოლიბერალე პრესმ? ამა ერთი
იოტის სალირალი რამე შეგვმატოდა
რუსოლი მოლიბერალე პრესის წყა-

ԱՐԵՎ ԲՅՈՒՆԱԿԱՆ ՑԱՆԿ

სოფლის გერამის კართლ-კახეთში და კარ- თული ცავის ნიმუშები

(Համականություն)

სამეურნეო საზოგადოებას ჰმართებს | ამ
დაიახლოეს მეურნენი, გამართოს მა-
თან მიწერ-მოწერა, მიიღოს მათგან
და გაუზიაროს მათვე შედეგები ყოველ
წლის მოსახლისა. მეურნეობის ყველა გა

მეურნეობისა სიტყვით და იქმდვილ, დაარსოს საცდელი საღვურები, ფერ-მები, ბალები და სანერგები, დაეხ-მაროს მეურნეებს მათ სამეურნეო სა-ქმეთა სწორე წარმოებაში, საჭირო იარაღების და საგნების მიწოდებაში, მეურნეობა ნაწარმოების გასაღებაში. ა რაოდენი საქვე იქვს დაკისრებული წესებით, მაგრამ საზოგადოების მუ-კითხით მხოლოდ მეორე პარეგრიტი მოჰკვდს აღმურებაში. ეს პარეგრიტი ძლიერს უკლებას შეიძინოს უძრავი და ა საზოგადოებაში შეიძინა ასორტიმი კარგისა ს. ს იყოთთში

და მუქანანში 34 დესეტინა და დაი-
ჭყო ამ ადგილზე მეურნეობა, დიდ
ადგილზე ჩატარა სამრეწველო მიზ-
ნით ხეხილის ბაღი რვა დესეტინა, სა-
დაც ათას. რვაასი ძირია დიდი და
ნაგაღა (პატარა) ხეები და 600 ძი-
რიც მზადდება ჩასაყრელად, გაუშნა
სამრეწველო მიზნითვე ორი დესეტი-
ნა ვენახი და ორი დესეტინაც სავე-
ნაოს აკადემიურნა აუშენები არის

რაც
ხლის ძ
ერობის
ცხყოფა
ფაღ მი
ნი საქმ
ვთქვა
მულიყო
ხლებლ
ბისა დ
ტარები
არ მოგ
შეუხლე
ძირ. კა
ხყოფილ
ბატონები
მით საე
შემოთხოვ
არ მოგ
დაგვაკე
როდის წა
მან კომპანია ამ საკითხის შე
ბ? როდის წამოაყენა და დაიკვა
ავითხო. წუ თუ საამისოდ მას ძა
რ შეცწევდა? როგორ შეხვდა
ეთის მოლიბდერალე პრესა და სა
დონებია ჩვენი საზოგადოების ბრ
ას და ამ 30—40 წლის განვითა
აში ამ რეფორმების შემთხვევა
ჩვენში. ამ ლიბერალებმა როდის
აიდეს თავი ჩვენთვის. რესეტის
ერალური პრესა ვერ დაგვაკედ
ჩვენთვის თავის გამოდებას და
ილას ჩვენდა სისარგებლოდ. ჩვენ
ვითა მარტო მავაძოვის რომე

კაშინ კა
მაშინ გა
წარსუ
ხებ და ს
ბასი სა
ნაირად
რად დ
და მისგ
ლა-შემო
რამ გამ
ბევრი მ
ბევრი მ
ეს ერობ
რი იმდ
ნაც საი
თვით ერ
ობის მო
ლიბერალე
პრესას სხვა
დაბალი
ხარისხის მიზანი არა
იმას რომ ჩვენი ხალხის ტკივი-
ოდნავადაც არ აწუხებთ და არ
ინებს, ეს დღესაცით ნათელია.
რა, განა რუსეთის მოლიბერალე
გაფორებამ და პრესამ არ იცის,
ათასი თოხსართულიანი ფორმუ-
ლამოგვეყნებია „საყოველთაო ფა-
ი, პირდაპირი და ონასწორი
და რამ, ცარიელზედ დაგვსვამდნენ?
მან არ იცის, რომ ამ ფორმუ-
ლებასც მშრალზე დაგვსვამენ?!
არ იცის რუსეთის მოლიბერალე
ამ, რომ ჩვენ ვერასოდეს ვერ მი-
ბო რუსეთისაზე უმჯობეს ერო-
მებარცხენეთა უკიდურესი დებუ-
ნი, რომ წამოგვეყნებია, განა
ორდაპირ ერობის დასამარება არ
ოთდა?! მაგრამ რუსეთის მოლიბე-
პრესას რა ენალენდება.

ეხება იმას, თითქოს 87 მუ-
ით რომ განეხორციელებიათ
ემოლება, განა ვისი შეურა-
კებოდა? განა შეურაცხყო-
ნიათ ყოველივე სამართლია-
დაჩქარება!?

87 მუხლის ძალით გამოცე-
კანონები პირადი ხელშეუ-
სა ან პრესის თავისუფლე-
ებს პროცესი სიჩქარით გაე-
ო, ეინ მორთავდა ყვირილს,
ენ თავისუფლება და ხელ-
ობა 87 მუხლის (სახელმწ.
ნ.) ძალით, თორებ შეურაც-
ხება მაინც და როცა
თა თარშონით. რომ ჩინს

საზეიმო ქა-
სეთში უკვე
წლისა.

ყრილობიმ,
თის აწინდევ
მარეობა, გაიც
გილობრივი
ბებიც, გველ
ნელთა ხმათა
ნააღმდევ მხო-
სწყვეტა ეშვე-
რესეთში არს-
ის ზოგიერთი
საჭირონი არ-
ბათა მიხედვი
და მარტივი
რაღა უნდა ყ
რესობამ გირ-

ბს, მაშინ შექვენით ალია-
შორების და შეცვლისათვის.
მინ, როცა რომ თვით ერო-
ვება ჩვენში დღესაც პრო-
დია, რომ ჩვენს სურვილებს
ანხორციელებისას ერობის
ერთი თუნდაც 87 მუხლის ძა-
ლითის დემოკრატიის და ლიბე-
რულიაცხოვად აღიაროთ,
და უსაფუძლოა და უსამარ-
თავი მობეზრებული გვაქვს
ით და კომისიებით. ჩვენ
და ათა პროექტები წაგვი-
ა გაგვიგონია საქართველო-
დ და კავკასიაში საერთოდ
მოსალებლად, მაგრამ, თათ-
ობირად რჩებოლა, აზრები
პროექტები პროექტებად
ებაში კი არც ერთი გვინა-
მეორე. ჯერ ამ ნაკლულე-
და ადგილი ფორმის ერო-
ვება შემოღებაში დაგვეხმა-
ოცა იგი განხორციელდება,

სომხებზედ და
ა თქვენი პროექ-
ტი ჩვენი წყრობა
ა მნაირათ შეკავ-
ული ლიბერალუ-
საქმეთა სამინის-
ტრ კავკასიის სა-
დიდზე უდიდესი
მორც ზენოთ მო-
მოითხოვეს წი-
გი ავტონომია,
თობა, რომელიც
ა გაბნეულ სომ-
იდ საერობოში)
ური ავტონომია.
ბელი მოითხოვნა
თ იმავე თროს

ქებში, ამიტომაც უფრო ხელსაყრელია
იმათთვის ერთგრძელ უქონლობა.

რასაკირველია ლომიური
თქვენ სიკუთხუ უ გრძელებათ და ჩეუნკ
არაფერი არ გვინდათ, არ არის მა-
ლიღი გრძნობით მოქედილი. ცოტად
თუ ბეგრად სომხებს ეპატივებათ ამის-
თანა არა კეთილ-მეზობლური გრძნო-
ბა. სომხის ხალხს ბეგრი უბედურება
განუცდია და ეხლაც განიცდის მას,
ასე თუ ისე ხალხი გზა-დაბნეულია,
დაკარგული აქვს თავისი სამშობლო,
თავისი ნიადაგი, დაეძებს იგი ახალ
ნიადაგს სხვა ქვეყნებში და თავის ამ
ჰო-არა ყოფნაში ხან აქვთ მიაწყდება,
ხან იქითა, არა აქვს გარკვეული გზა.
მაგრამ გასაკირველია და მასთან
ვე არა შესაწყისარებელი ის, რომ რო-

ს დროილობაც და სულმა ლიბერალურმა პრესამ, იმის
ხალხს შეძენის მაგივრად, რომ თაობითვე ჩაეტრო ეს
გი მოკლებულია ალიაქთი სომხებისა და აქსნა გათ-
და შორს მცვერე-
ობს არა ერთხელ ღურება კავკასი-
თავის სამშობ-
ავის მოთავეთა და შეცდო-
ნიათ რა, რად-
ლობს მოკლე-
ბობდა. ერობის
დროსაც; მთელ-
ს ორი-სამი კა-
მესწევთ პოლი-
ცოებრივი უნარი.
უნდა იყოს კაცი
ი, რომ იფიქ-
ხლანდელ თავის
აში და მით უფ-
ობებში მისცეს
ის?—სომხობას—

სულმა ლიბერალურმა პრესამ, იმის
მაგივრად, რომ თაობითვე ჩაეტრო ეს
ალიაქთი სომხებისა და აქსნა გათ-
თების, რომ მათი პრეტენზიები სრუ-
ლიად უსაფუძლოა, ისარგებლა სომე-
ბით არა კეთილ-მეზობლურ გრძნო-
ბით და უფრო გააღმიავა ის გამწვა-
ვებული ურთიერთობა, რომელიც სუ-
ფექს ერთი მხრით ქართველებ-თათ-
რებისა და მეორე მხრით სომებთა შო-
რის. ამისთანა უსაფუძლო ბრძოლამ
და ალიაქთომა, რომელიც ატყდა თა-
თრების გარშემო, მოულოდნელად ახა-
ლა პირ-ბადე ლიბერალებსა და გამო-
შეღავნა მათი გულის ნადები; იგინი
წარმოდგნენ ჩვენ ჭინ ნამდვილი თა-
ვისი სახით; ლიბერალობა მათ სწავლ
მხოლოდ თავისთვის, სხვა ხალხისთვის
კი მათ ბევრი რამ არ ემეტებათ. შთა-
ხლანდელ თავის
ბეჭდილება ისეთია, რომ თითქმ უფ-
რო ეწყინათ ჩვენი მომავალი სიქეოთ,
თითქმ შეშურდათ ჩვენი მშვიდობია-
ნი შეთანხმება სხვა ერებთან. ჩვენ
მოხვეწილთ, შე-

